

Kolesarska Pandorina skrinjica je odprta

Pešci in kolesarji na gorskih stezah – kdo in kje?

✍ in 📷 Miro Štebe

Globoko sem vdihnil opojno svežino višinskega zraka. Skozi mlado, svetlo zelenje bukovih listov sem opazoval temnejše modro zelenilo pobočij na drugi strani doline. Spet sem se zalotil, da ugibam, koliko odtenkov zelene barve je sploh na tej naši Zemljici. To je zame večna uganka, ob tem pa se še sprašujem, kako naravi vedno uspe sestaviti takšne barvne kombinacije, da se barve vedno skladajo in niso kičaste. Ko to poskuša človek, vse prepogosto nastane kaj neokusnega.

Hrup hitro bližajočih se postav

Užival sem v hladu gozdne sence in v mehkobi stezice, speljane pod skalnimi balvani zanimivih oblik, ki krasijo greben med Kašno planino in Lepenatko. Zadovoljen sem bil, da mi je uspel pobeg v ta zeleni rezervat tišine in miru. Predal sem se miselnemu potovanju med spomini, načrti in željami, noge pa so samodejno iskale prave stope. Kot bi me kdo z batom po glavi, me je zdramil nenaden hrup hitro bližajočih se postav, ki so se, kot bi iz zemlje zrasle, nenadoma znašle tik za mano. Že v naslednjem hipu so me prehiteli kolesarji, ki so v dolgi vrsti sorazmerno hitro vozili po stezici. Moral sem si čestitati, da sem tako urno odskočil na varno, saj kaj takega vendarle nisem pričakoval. Idile miru je bilo v hipu konec, a sem se potolažil, da je to zdaj nova podvrsta članstva v planinski organizaciji in da si moramo pač deliti steze. Jezilo me je le, da so tako iznenada pripeljali za mano.

Ampak če bi pred tem opozorilno kričali ali zvonili, bi mi bilo to v tem kraljestvu gorskih bogov še manj všeč, kot da so me le prestrašili. K sreči je bila stezica takšna, da sem se lahko umaknil.

Skupina mladih gorskih kolesarjev, ki me je pustila za sabo, niti ni bila tako majhna in videti je bilo, da so kar dobro organizirani. Kakor koli že, odbrzeli so naprej in me pustili v razglabljanju o smiselnosti vključevanja kolesarstva pod isto »marelo«, pod katero smo ostali planinci. Vem, da so včasih v našo organizacijo šteli tudi jamarje, da smo si bili blizu tudi s taborniki, vendar so oboji šli po svoje, čeprav se mi zdi, da bi bilo z njimi lažje najti skupne točke kot pa z »biciklisti«, s katerimi skušajo v vodstvu planinske organizacije »družno osvajati vrhove«. Čeprav sem tudi sam kolesar, mi ta ideja ni najbolj všeč. »Če jih bomo imeli pod isto streho, jih bomo lažje nadzorovali in jim bomo lahko preprečili, da bi v gorah počeli kaj, kar bi ne bilo združljivo z našim poslanstvom!« mi je pred časom zatrdil prijatelj, ki je kar dobro podkovan o tem, kaj se dogaja v vodstvu PZS. »No, ja, oni že vedo, zakaj so se tako odločili,« sem skušal zatreti vprašanja, ki so mi drugo

za drugim silila v zavest, in se spet predati lepotam sprehoda.

Ko se je pot spustila in je bilo treba med skalami nekoliko previdneje sestopiti, sem spet naletel na kolesarje. Očitno jim ni šlo vse tako gladko, saj so si dali opravka s popravitlom koles, ki tistega strmega spusta preko skal le niso tako dobro prenesla. Kar malo privoščljivo sem se muzal, ko sem stopal mimo fantov in deklet, ki so sedeli in čakali, da »serviserji« spet usposobijo njihove jeklene konjičke. Nasmihal sem se ob misli, da je po naših hribih še dosti takšnih pragov, ki kolesarjem očitno ne morejo biti posebno pri srcu. Sam se raje zanesem na svoje podplate!

Kar dobre volje sem se spuščal po strmem bregu proti sedlu, s katerega se začne vzpon na Kunšperski vrh. Spet je vse naokoli kraljeval mir, med krošnjami pa sem lahko škilil v globino na obeh straneh slemena. Skoraj bi si začel brundati kakšno poskočnico, ko je iznenada iz ozadja mimo mene švignil kolesar! Pa še eden in tretji, četrti in tako naprej. Počutil sem se kot starter na tekmi formule ena, ko z zastavo maha voznikom, ki vozijo skozi cilj. Resnici na ljubo pa sem se verjetno precej bolj previdno stiskal ob rob steze, saj ne bi bilo prijetno, če bi me kateri od dirkačev »nasadil«. Mislim sem, da so vsi mimo in sem že hotel nadaljevati pot, ko se je za mano utrgala še ena manjša skupina. Prav nič prijetno ni bilo čakati, da so po klancu oddrveli mimo mene. Spraševal sem se, če bodo vožnjo nadaljevali v breg nad sedlom ali pa bodo kolesa potiskali ob sebi. Na sedlu sem jih res ujel in videl, kako so nekateri že potiskali svoje dvokolesnike v breg, drugi so se pa še kar trudili s pedali. Sam pri sebi sem se namuznil, da jih bom spet začel prehitevati in da jim bom pokazal, da so tudi dobri »vibrani« podplati nekaj vredni, a so se z grebena že začeli spuščati v dolino. Kar odleglo mi je, ko sem videl, da ne bodo več nadaljevali po planinski poti. Dan je zame spet postal lep in kmalu sem se predal sopihajočemu grizenju kolen, ki sem ga zvito prekinjal z opazovanjem razgledov in s fotografiranjem cvetic.

Cvetje je skoraj letelo po zraku

Že na začetku izleta sem vedel, da bo to bolj »fotosafari«, saj kadar grem sam v hribe, vedno tudi veliko slikam. Če grem z družbo, vidim lepe prizore, a ne želim zaozstajati ali motiti ritma, kadar pa grem sam, si vzamem čas tudi za drobne biserčke ob poti in veselo pritiskam na sprožilec fotoaparata. Ko sem se začel vzpenjati proti vršnim pašnikom Lepenatke, so bili moji postanki vse pogostejši, saj so se pisane zaplate cvetja vse bolj gostile. Modre blazinice sviščev in orlic so se menjavale z rumenimi preprogami regrata, zlatih, pogačic in drugih cvetic.

Še zlasti veselo sem slikal prelepe kukavice, pogled pa mi je uhajal tudi k možatemu Rogatcu, ki je vse bolj kljubovalno rinil iz temnozelenega objema gozda. Gledal sem njegovo drzno steno in nič me ne bi moglo več prepričati, da ne bi poskusil priti tudi na vrh tega Mrtvega meniha. Na vrhu Lepenatke sem srečal mlad parček. Tudi onadva sta bila vzhičena nad bogastvom cvetja. »Saj moraš prav paziti, kam postaviš nogo, da ne teptaš cvetja!« je vzkliknilo dekletu in moram reči, da sem že tudi sam prej pomišljal, kje naj hodim. Po izmenjavi vljudnostnih fraz sem se začel spuščati proti sedlu Kal. Ko sem z očmi iskal bivak pod Rogatcem, pa me je presenetila kača kolesarjev, ki se je prikazala iz gozda. Torej so se le izognili zanje neprijetnemu Kunšperku! Eni so nadaljevali pot proti Zgornjemu Špehu, približno polovica pa se jih je v več skupinah podala proti Lepenatki. »A zdaj pa mislijo še sem gor?« sem bil zgrožen, a skupinice »biciklistov« so vztrajno pritiskale na pedala in pridobivale višino. Počasi so najmanj pripravljeni drug za drugim začeli sestopati s koles, a so svoje »konjičke« še naprej potiskali po stezici v breg. Eni so bili bolj neučakani in so jo kar počez usekali proti vrhu. Cvetja verjetno niso opazili, saj so se ukvarjali samo s tem, kako čim hitreje pririniti kolesa na hrib.

»Ah, ti mladi! Ne znajo občudovati narave!« sem zavzdihnil, potem pa pomislil, da njihov cilj mogoče ni isti, kot ga imajo planinci. Mi sicer gremo na vrhove, da pokažemo kako smo dobri in kako še lahko rinemo v hrib, ampak za večino je najpomembnejše samo doživljanje narave, opazovanje razgledov, ogledovanje cvetja, oblakov, skalnih oblik. Važna sta pot in celovito doživljanje vzponov, pri kolesarjih pa verjetno občudovanje narave ne pride do takšnega izraza. Ob počitkih mogoče že, ampak med samo vožnjo se morajo pa precej bolj osredotočati na izbiro varnih prehodov, dihanje, ritem ... Pri njih imajo veliko večjo težo različni športni vzgibi. Hrib je zgolj ovira, ki jo je treba kar najhitreje in kar najbolj učinkovito premagati. Ni časa, da bi razmišljali, kam postaviti nogo, da ne bi poticali cvetja, gre le za to, da premagajo težnost in se premikajo naprej. Cvetje je povsem drugotnega pomena, samo je krivo, da se nastavlja pred kolo. To je še toliko očitneje med spustom, ko gre le za vprašanje, kako ob vse večji hitrosti ostati na kolesu in ohraniti celo glavo in zobe. Rožice v takem res niso pomembne.

Na vrhu se kolesarji niso prav dolgo zadrževali. Stiski rok, nekaj posnetkov, potem pa so se začeli spuščati. Večinoma niso vozili po stezi, saj je skalnata in bolj primerena za hojo kot za vožnjo. Pravzaprav je vsak izbral svojo smer po lastnem občutku, zraven pa seveda pridno pritiskal na zavore. Cvetje je skoraj letelo po zraku. Za zavrtimi kolesi so ostajale temne prstene sledi, kolesarji pa

so očitno uživali. Eden je blizu mene pripeljal s preveliko hitrostjo in ga je zaneslo v skale, nazadnje pa je pristal v manjši vrtači, iz katere je moral kolo potiskati. Nisem si mogel kaj, da ga ne bi vprašal: »Iz katerega društva ali kluba pa ste?« »Če bi bili iz kakšnega kluba, bi bili pa bolj divji! Mi smo kar tako. Smo se zbrali in šli na izlet.« Kaj bi šele bilo, če bi bili bolj divji? Že zdaj so za sabo pustili dovolj razdejanja. Takšnih nepravih planincev pa si res ne želim v naši gorniški organizaciji!

V še zadnje neokrnjene koticke

Kakor koli že, mladi dirkači so se zbrali na sedlu pri Kalu in nato družno odpeljali za prvo skupino proti Špehu, sam pa sem zaplezal v steno Rogatca in prav lepa se mi je zdela misel, da me tu ne bo presenetil noben kolesar. Mislim, da je Slovenija zadosti razgibana in da lahko kolesarjem ponudi najrazličnejše izzive, od hudih klancev do vztrajnostnih poti. Mislim, da jim toliko različnih možnosti za izživljanje nudi le malo drugih dežel. Po mojem trdnem prepričanju pa kolesarji ne sodijo v gorski svet nad gozdno mejo. Izjemoma bi jim kje dovolil poligon, kjer bi se lahko zdivjali, drugače pa sem prepričan, da z zaviranjem in s svojimi spusti v naravi puščajo pregloboke rane, da bi jim zavedni ljubitelji gorskega sveta in neokrnjene narave to lahko odpustili. Zemlja in rastline v gorskem svetu so izpostavljene preveč ostrim življenjskim pogojem, tako da jim še ene nepotrebne nadloge ne smemo dopustiti. Narava v gorskem svetu se le ne obnavlja tako hitro, da bi lahko dopuščali takšno početje. Ko kolesar s svojim zaviranjem razkrije rušo, voda zlahka odplavlja zemljo in siromaši gorsko naravo.

Predstavniki gorskih kolesarjev mi je zatrdil, da kolesarji naredijo v hribih ravno toliko škode, kot je naredimo planinci, ko delamo bližnjice. Mislim, da to ne drži povsem. Bližnjic le ni tako veliko, korak pa je tudi lažje nadzirati, lahko prestopiš, preskočiš oviro, lahko se izogneš cvetici. Ko si na kolesu, pa to ni tako preprosto. Pri vzponu že lahko nadziraš, kje voziš, pri spustih je pa to težje ali skoraj nemogoče. Tam ti gre le za to, da se obdržiš na kolesu. Še zlasti pa je nerodno, da se mlajši tudi pri gorskem kolesarstvu želijo dokazovati in počno tudi drzne stvari, ki jih izkušenejši in pamejnejši ne delajo. Lepo je po televiziji gledati drzne skoke in vožnje s kolesi po puščavskih predelih Amerike in drugih prostranstvih.

Tam takšno početje okoljsko ni tako sporno, kot je v naši mali deželici, ampak zgledi vlečejo.

Ko smo šli pozimi na Vrtačo, smo pod Zelenico naleteli na mlade kolesarje, ki so skakali čez neko s snegom pokrito skalo. Večinoma so padali, nekaterim pa je skok le uspelo zvoziti. V snegu tisti skoki niso mogli imeti hujših posledic za naravo, če bi pa kaj takega počeli poleti na travnati planini, bi bila pesem drugačna. V planinski organizaciji poudarjajo, da je pri kolesarjih pomembna vzgoja, toda vzgledi vlečejo, v človeški naravi pa je, da premika meje, da hoče biti prvi, da naredi nekaj, česar drugi še niso.

Na kolesarje zdaj naletiš že tako rekoč povsod. Ni govora, da bi se držali le določenih poti, ki naj bi jih določili na Ministrstvu za šport, pionirski duh je živ tudi med njimi. Poleti sta me presenetila izgubljenca s kolesi nad planino Košutna pod Kompotelo. Bila sta vljudna in sta lepo pozdravila ter vprašala, kako se pride do Krvavca. Ampak bila sta predalet. Preveč globoko v enem še zadnjih kolikor toliko neokrnjenih koticov. Povedala sta, da sta prišla preko Dolge njive. Za Dolgo njivo pa delajo reklamo že na vseh kolesarskih spletnih klepetalnicah in straneh. Nekdaj idilično planino so si kolesarji že vzeli za svojo. Da ne govorimo o Zvohu, kamor na vse pretege vabijo tudi turistični delavci s Krvavca. Ko sem potem sestopal z Zvoha, so mimo mene drveli kolesarji s takšno hitrostjo, da nisem bil prepričan, če so vsi popolnoma nadzorovali svoje početje. Pravi planinci se bomo počasi začeli umikati s takšnih nevarnih poti. Umikali se bomo v strme skalne trdnjave, a tudi tja se bodo kmalu ojunčili kolesarski pionirji. Saj nenevarna vožnja po neokrnjeni naravi ni tisti adrenalinski izziv. Treba je več, višje, hitreje, drzneje! Pandorina skrinjica je odprta. ●

